

[89]

Seat No. \_\_\_\_\_

No. of Printed Pages: 03

**SARDAR PATEL UNIVERSITY**

**M.A. Examination 2<sup>nd</sup> Semester (CBCS) Sanskrit**

**Thursday, Date: 28-03-2019, Time: 10:00 A.M. to 01:00 P.M.**

**PA02ESAN23 Prose: Kadambari of Banabhatt (Mahashvetavrutanta)&**

**Harshcharitam of Banabhatt (Panchm Uchchhvas)**

**Total Marks:-70**

**પ્રશ્ન-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)**

**(૧૦)**

૧. નીચેનામાંથી કોનો સંબંધ કાદમ્બરી સાથે નથી?  
(અ) મહાશ્વેતાનો (બ) પુણ્ડરિકનો (ક) હર્ષવર્ધનનો (ડ) કપિંજલનો
૨. ચંદ્રાપીડના અશ્વત્થ નામ છે-  
(અ) ઈન્દ્રજિત (બ) ઈન્દ્રાયુદ્ધ (ક) ઈન્દ્રવિજય (ડ) ઈન્દ્રાક્ષ
૩. કપિંજલ કોનો મિત્ર છે?  
(અ) મહાશ્વેતાનો (બ) તારાપીડનો (ક) પુણ્ડરિકનો (ડ) કાદમ્બરીનો
૪. કાદમ્બરી રસજ્ઞાનામ્..... અપિ ન રોચતે।  
(અ) વિશ્રામઃ (બ) આશ્રયઃ (ક) આહારઃ (ડ) નિદ્રા
૫. બાણભટ્ટ કયા અલંકાર માટે પ્રસિદ્ધ છે?  
(અ) ઉત્પ્રેક્ષા (બ) રૂપક (ક) સમાસોક્તિ (ડ) ઉપમા
૬. હર્ષચરિત કેટલા ઉચ્છ્વાસમાં વિભક્ત છે?  
(અ) ૬ (બ) ૭ (ક) ૮ (ડ) ૯
૭. હર્ષચરિતના પાંચમા ઉચ્છ્વાસનું નામ છે-  
(અ) રાજપ્રતિષ્ઠાવર્ણન (બ) રાજવંશવર્ણન (ક) વિન્ધ્યાદ્રિનિવેશન (ડ) મહારાજમરણવર્ણન
૮. પ્રભાકરવર્ધને હૂણોને હણવા માટે કોને મોકલ્યો?  
(અ) હર્ષવર્ધનને (બ) કૃષ્ણવર્ધનને (ક) રાજ્યવર્ધનને (ડ) વિશ્ણુવર્ધનને
૯. 'દેવા તૃતીયમહઃ કૃતાહારસ્યાસ્યાદ્ય' ઇતિ। આ કોની સૂક્તિ છે.  
(અ) હર્ષવર્ધનની (બ) પ્રભાકરવર્ધનની (ક) વૈદ્યની (ડ) ભણિડની
૧૦. હર્ષની માતાનું નામ શું હતું?  
(અ) યશોવતી (બ) યશોમતી (ક) યશોભદ્રા (ડ) યશુમતી

**પ્રશ્ન-૨ ગદ્યકાવ્યની વિશેષતાઓ જણાવી બાણભટ્ટનું ગદ્યકવિ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.**

**(૧૫)**

**અથવા**

**પ્રશ્ન-૨ આખ્યાયિકાના લક્ષણો જણાવી હર્ષચરિતનું આખ્યાયિકા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.**

(1)

(P.T.O.)

प्रश्न-३ (अ) गमे ते ओक गद्यभंडनो गुजरातीभां अनुवाद करो.

(०५)

१. तस्य च दक्षिणां मूर्तिमाश्रित्याभिमुखीमासीनाम्, उपरचितब्रह्मासनाम्, अतिविस्तारिणा सर्वदिङ्गमुखप्लावकेन प्रलयविप्लुतक्षीरपयोधिपयः पूरपाण्डुरेणाति-दीर्घकालसञ्चितेन तपो-राशिनेव विसर्पता पादपान्तरैस्त्रिस्रोतोजलनिभेन पिण्डीभूय वहतेव देहप्रभावितानेन सगिरिकाननं दन्तमयमिव तं प्रदेशं कुर्वतीम्, अन्यथैव धवलयन्तीं कैलासगिरिम्, अन्तर्द्रष्टुरपि लोचनपथप्रविष्टेन श्वेतिमानमिव मनो नयन्तीं प्रतिपन्नपाशुपतव्रता कन्यकां ददर्श।
२. एवमुक्तश्च मया कपिञ्जलः प्रत्यवादीत्। राजपुत्रि किं ब्रवीमि। वागेव मे नाभिधेयविषय-मवतरति त्रपया। क्व कन्दमूलफलाशी शान्तो वननिरतो मुनिजनः। क्वायमनुपशान्त-जनोचितो विषयोपभोगाभिलाषकलुषो मन्मथविविधविलाससंकटो रागप्रायः प्रपञ्चः। सर्वमेवानुपपन्नमालोक्य किमारब्धं दैवेन। अयत्नेनैव खलूपहासास्पदतामीशचरो नयति जनम्। न जाने किमिदं वल्कलानां सदृशमुताहो जटानां समुचितम्। किं तपसोऽनुरूपमाहोस्विद्धर्मो-पदेशाङ्गमिदम्। अपूर्वेयं विडम्बना। केवलमवश्यकथनीयमिदम्।

प्रश्न-३ (ब) गमे ते ओक संदर्भ समजावो

(०३)

१. अहो जगति जन्तूनामसमर्थितोपनतान्यापतन्तिवृत्तान्तान्तराणि।
२. अस्याः परिभूताऽन्यकुसुमामोदो नन्वयं परिमलः।

प्रश्न-४(अ) गमे ते ओक गद्यभंडनो गुजरातीभां अनुवाद करो.

(०५)

१. एकदा तु वासतेय्यास्तुरीये यामे प्रत्युषस्येव स्वप्ने चटुलज्वालापुञ्जपिञ्जरी-कृतसकलककुभा दुर्निवारेण दवहुतभुजा दह्यमानं केसरिणमद्राक्षीत्। तस्मिन्नेव दावदहने समुत्सृज्य शावकानुप्लुत्य चात्मानं पातयन्तीं सिंहीमपश्यत्। आसीच्चास्य चेतसि- लोके हि लोहेभ्यः कठिनतराः खलु स्नेहमया बन्धनपाशाः यदाकृष्टास्तिर्यञ्चोऽप्येवमाचरन्ति इति। प्रबुद्धस्य चास्य मुहुर्मुहुर्दक्षिणेतरमक्षि पस्पन्दे। गात्रेषु चाकस्मादेव वेपथुर्विपप्रथे। निर्निमित्तमेवान्तर्बन्धनस्थानाच्चचालेव हृदयम्। अकारणादेव चाजायत गरीयसी दुःखासिका।
२. तच्चाकर्ण्य वाङ्निमित्तजः पितरि सुतरां जीविताशां शिथिलीचकार। गतेषु च भिषक्षु क्षतधृतिः क्षपामुखे क्षितिपालसमीपमेव पुनरारुरोह। तत्र च- "दाहो महान्! आहर हारान् हरिणि! मणिदर्पणान्मे देहि देहि वैदेहि! हिमलवैर्लिम्प ललाटं लीलावति! घनसारक्षोदधूली निधेहि धवलाक्षि! निक्षिप चक्षुषि चन्द्रकान्तं कान्तिमति! कपोले कलय कुवलयं कलावति! चन्द्रचर्चा रचय चारुमति! पाटय पटमारुतं प्राटलिके! मन्दय दाहमिन्दुमति! अरविन्दैर्जनय जलार्द्रया मुदं मदिरावति! समुपनय मृणालानि मालति! तरलय तालवृन्तमावन्तिके! मूर्धान् धावमानं बधान बन्धुमति!"

પ્રશ્ન-૪ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો.

(૦૩)

૧. અતિદુર્ધરો બાન્ધવસ્નેહઃ સર્વપ્રમાથી।
૨. અમ્બા! ત્વમપિ માં મન્દપુણ્યં ત્યજસિ।

પ્રશ્ન-૫ મહાશ્વેતાનું પાત્રાલેખન કરો.

(૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન-૫ નીચેના વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

૧. કપિજલનો પુંડરિકને ઉપદેશ
૨. સિદ્ધાપતનનું વર્ણન

પ્રશ્ન-૬ પાંચમાં ઉચ્છ્વાસનો કથાસાર લખો.

(૧૪)

અથવા

પ્રશ્ન-૬ નીચેના વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

૧. કુરંગકનું વર્ણન
૨. હર્ષનું પાત્રાલેખન

-X-

૩

